

לראשונה [לפי הנדפס לפנינו, והנסמן ברשימת השיחה] סופר העניין על-ידי אדמו"ר מהוריי"צ בכ"ה בשבט תרצ"ו (הנ"ל מלקוטי-דיבורים), ושם הביא, שלפני שנים רבות הגיעו לליובאוויטש הרבה אורחים חשובים, מהמפורסמים בעדת החסידים, והוזמנו לשולחנו של אדמו"ר מהורש"ב. בזמן נטילת ידיים הבחינו בהידוריו של הרבי, ואז היה ביניהם דיון מה המקור לדין זה. כשהתיישבו לשולחן, שאל זקן הרבנים את הרבי מהו המקור לזה. הרבי חשב לרגע, וענה שבזה הרגע אינו זוכר היכן המקור, אבל כיוון שהוא נוהג כך, ודאי יש לזה מקור (עיי"ש). "ברגיא" – מיד נתפרסם העניין בין החסידים, וכולם התחילו לנהוג כן". ומסיים, שבאחת השיחות הסביר אביו, כ"ק אדמו"ר מהורש"ב, בהרחבה מה ההבדל בין קיום של הידור, של דין, או של הידור-דהידור. וסיים בכך, ש'פנימי' מתייגע עם עצמו שיהיה נוגע לו וירצה לקיים מצווה בהידור-דהידור מתוך חיות פנימי (כל זה – במסגרת הנושא "חב"ד דורשת פנימיות", הנדון בשיחה זו בהרחבה). ע"כ.

[להעיר, דלכאורה מסופר כאן, שכל החסידים החלו לנהוג כך כבר בשעתו, כששמו לב להנהגת כ"ק אדמו"ר מהורש"ב בזה. אך מובן, שכאשר סיפר זאת אדמו"ר מהוריי"צ היתה ההפצה בין החסידים והשייכים לאנ"ש רחבה בהרבה.]

בפעם השנייה סיפר זאת אדמו"ר מהוריי"צ בסעודת היום באחרון-של-פסח ת"ש (הנ"ל מספר-השיחות קיץ ה'ש"ת), בקשר למה שתלמידי הבעש"ט בתחילת התגלותו הרהרו הרבה אם עליהם לשמור את מנהגי מורם ורבים הבעש"ט, וזאת לא חלילה כ"מהרהרים אחר רבם", אלא שבדקו את עצמם אם הם עומדים כבר בדרגה שבכוחם לנהוג בדרך הקודש של הבעש"ט, ושלא ייקרא הדבר 'חיקוי', לעשות רק מפני שהרבי עושה כך. מקושרי הבעש"ט מאנשים פשוטים קיבלו מיד בפועל-ממש את כל מנהגי הבעש"ט, ללא חקירות ובריקות אם הם אוהים בדרגה זו שעליהם לנהוג כמו הבעש"ט או לאו. ובהמשך, בשם אביו נ"ע מסר הסבר על כך:

"כשאישי פשוט מחקה הידור שעושה בן-תורה המהדר במצוות, אין בזה פלא. כך צריך להיות. איש פשוט עושה הכול בקבלת-עול, וצריך לעשות בקבלת-עול. אבל כאשר בן-תורה, בפרט אם הוא עוסק בחסידות, הן ב'השכלה' והן ב'עבודה', עושה משהו, חייבת העשייה להיות פנימית, באותה דרגא".

והזכיר את שבת פרשת תולדות תרנ"ד, שהיה בה אורח חשוב ("שם האורח לא ניתן להעתיק") אצל אביו אדמו"ר נ"ע, והאורח נהג בכל פרטי נטילת ידיים לסעודה בדיוק כמנהג אביו, אלא שאביו הסתכל בחזוקה על כל פרטי הנהגתו, "לראות האם זהו קיום 'בדרגה' או רק 'ברצון', דהיינו שעדיין אינו אוהו בדרגה זו אלא שיש לו רצון להגיע אליה" עכ"ל.

לזכות

האחים התמימים הדגולים לבית

דייטש

הרה"ח ר' זלמן, ר' יוסף, ר' אברהם-משה

וגיסם ר' גבריאל גופין שיחיו

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
וצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • איגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תקכו

ערב שבת-קודש
פרשת שופטים
ג' באלול ה'תשס"ד

יוצא-לאור על-ידי
מכון ליובאוויטש שעל-יד
צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז

בירור ענייני הלכה ומנהג

מגורי האר"י, שהובא כמה פעמים בחסידות – (סי' תרנ"א סי"א) כתב: "ולעולם אין להפריד האתרוג מהלולב משעה שמברך עליו עד תום כל דבר התפילה, ואפילו אם עולה לקרוא בתורה" (ומקורו מציינים לפע"ח שער הלולב פ"ח דף קמח טור ד). אם כי בלאו הכי אין נוהגין כדבריו, אבל על-כל-פנים כשנוטלין אותן צריכים להיות דווקא כולם יחד.

הוראה לרבים:

בהזדמנות נוספת השתמש הרבי בעניין זה כדי לעורר הנהגה כפי שנהגו רבותינו – בשיחת שבת פרשת וישלח, ח"י כסלו תשמ"ג סל"ט ('התוועדות' תשמ"ג ח"א עמ' 584, בלתי מוגה), בקשר למי שטוען שעדיין איננו ראוי לעבודה זו דלימוד החסידות והפצת המעיינות הוצה ולכן אינו עוסק בכך. הרבי הביא דוגמה לשלילת טענה זו מההידור דנטילת-ידיים לסעודה ג' פעמים רצופות, שבשיחות כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ (לקוטי-דיבורים ח"ב ערך, ואילך. ספר-השיחות קיץ ה'ש"ת עמ' 82 ואילך) "נתבאר שעניין זה צריך להיות באופן פנימי וכו' ("צריך לאחוז בדרגה זו") – הרי חסידים הראו 'קונץ', שמאז שנתפרסם עניין זה – התחילו כל החסידים לנהוג כך בפועל ממש!

"וטעם הדבר מובן, ע"פ הוראת כ"ק אדמו"ר מהורש"ב (אג"ק שלו ח"א עמ' רסו. מבוא לקונטרס 'ומעין' עמ' 22) אשר... בזמן דעקבתא דמשיחא צריכה להיות עבורת הביורים ללא סדר והדרגה, אלא באופן ד'חטוף ואכול, חטוף ושת'... ובגדר דידן: כאשר שומעים אודות עניין של הידור... הנה לכל לראש צריכים לקיים זאת... ומה שצריכים 'לאחוז בדרגה זו' – הנה במשך הזמן ישתדל אמנם להיות במעמד ומצב המתאים לזה, וסוף-כל-סוף אכן יגיע לדרגה כזו. ואין לחשוש לשינוי הסדר (קיום ההידור בפועל, ורק אחר-כך "לאחוז בדרגה זו") – כי ידועה הוראת התורה ש'אין מוקדם ומאוחר בתורה'!

"ולאמיתו של דבר – יש לומר שזו היתה אמנם כוונת כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו בפרסום העניין בשיחה הנ"ל:

"בהכירי את כ"ק מו"ח אדמו"ר, עד כמה שהיה 'טוב עין הוא יבורך, כי נתן מלחמו לדל' – הרי לא ייתכן לומר שכוונתו בפרסום והדפסת עניין הנ"ל לשלול ולהזהיר שלא יתנהגו כן עד שיהיו ראויים לזה, כלומר, שכל הכוונה בפרסום הדברים היא – שאף אחד לא 'ייכשל' בזה שיקבל על עצמו הידור זה כל זמן שאינו ראוי לכך, פשיטא שחשוב-לומר לומר כן!

"אלא **אדרבה**: הכוונה בפרסום הדברים היא – להדגיש שמכיוון שכך היתה ההנהגה דנשיא הדור, הרי זו הוראה לכל הדור, כי 'גופא בתר רישא אזיל', ולכן היות שכל אחד הוא חלק מה'גופא' השייך לנשיא הדור (ורוצה ומשתדל להיות שייך ומקושר עוד יותר), הנה כאשר מספרים לו אודות מנהג של נשיא הדור, הרי לכל לראש יודע שגם הוא צריך להתנהג כן [ומביא את הסיפור ד'הוא"א' ונפיקו שהיה התלמיד 'מהדר אתרי וחד' שגם הוא כשר לדעת רבו, ועל-אחת-כמה-וכמה בגדר-דין – כאשר מדובר אודות עניין של הידור] אלא שביחד עם זה הדגיש כ"ק מו"ח אדמו"ר הוראה נוספת – שצריכים 'לאחוז בזה' – להשתדל שיהיה גם ראוי לזה, אבל לא שצריך להמתין עד שיהיה ראוי לזה ורק אחר-כך יתנהג כן בפועל! [ומזה מביא הרבי דוגמה גם בקשר להפצת המעיינות הוצה]. "ע"כ מהשיחה הנ"ל.

הסיפורים במקורם:

ולהעיר מנוסה העניין כפי שסופר במקור.

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

ג' באלול ה'תשס"ד – " באלול ה'תשס"ד

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	ג' באלול	ה' מלוה ולוה. פרק טז-יח.	ה' שחיטה. פרק ב.	מל"ת רלח.
ש"ק	ד' באלול	פרק יט-כא.	פרק ג.	מל"ת רלו.
א'	ה' באלול	פרק כב-כד.	פרק ד.	מל"ת רלז.
ב'	ו' באלול	פרק כה-כו.	פרק ה.	מ"ע קצח.
ג'	ז' באלול	ה' טוען ונטען... בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק ו.	מ"ע רמו.
ד'	ח' באלול	פרק ד-ו.	פרק ז.	מ"ע רמו.
ה'	ט' באלול	פרק ז-ט.	פרק ח.	מ"ע רמו.
ו'	י' באלול	פרק י-יב.	פרק ט.	מ"ע רמו.

זמני השבוע *

תאריך	עלות השחר*		זמן ציצית ותפילין	זמן זריחת החמה	סוף זמן ק"ש	חצות היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	לפני הזריחה	72 ד' / לפני הזריחה							
ו', ג' באלול	3.57	4.52	5.15	6.13	9.24	12.44	1.17	7.18.8	7.44
ש"ק, ד' באלול	3.58	4.53	5.16	6.14	9.24	12.44	1.16	7.17.7	7.43
א', ה' באלול	3.59	4.53	5.17	6.14	9.25	12.43	1.16	7.16.5	7.42
ב', ו' באלול	4.00	4.54	5.17	6.15	9.25	12.43	1.16	7.15.4	7.41
ג', ז' באלול	4.01	4.55	5.18	6.16	9.25	12.43	1.15	7.14.2	7.39
ד', ח' באלול	4.03	4.56	5.19	6.16	9.25	12.42	1.15	7.13.0	7.38
ה', ט' באלול	4.04	4.57	5.20	6.17	9.25	12.42	1.15	7.11.8	7.37
ו', י' באלול	4.05	4.58	5.20	6.17	9.26	12.42	1.14	7.10.6	7.36

* הזמנים מתייחסים לאזור השפלה. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"ו בסידורו (סדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים	תל-אביב	חיפה	באר-שבע
שופטים	דה"ינ 6.42	צה"יש 6.57	דה"ינ 6.49	צה"ינ 6.59
תצא	דה"ינ 6.33	צה"יש 6.49	דה"ינ 6.41	צה"ינ 6.51

עורך ראשי: **מנחם-מענדל ברוך** • עורך: **שניאור-זלמן רודמן** • הגהה: **יוסף-יצחק איידלמן**

מור"ל: **מכון ליובאוויטש** שיע"י צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז

יו"ר: **הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונב**

כתובת: ת"ד 14 כפר חב"ד 72915, טל': 03-9607588, פקס': 03-9606169

ISSN 0793-7474 **אינטרנט:** <http://chabad.org.il> **דואר-אלקטרוני:** chabad@chabad.org.il

* אי-עטיפת טלית לעלייה לתורה או ש"ץ "משום כבוד הציבור" (אג"ק יטרמט. לקו"ש ט, 276).
 * שלא ללמוד כלל מהנהגות אחרים שאינן כהוראת רבותינו, כיוון שאינן "כרמי שלי", ו"אנו אין לנו אלא ה' אחד... ובהן גדול אחד" (התועדויות' תשר"מ ח"ג עמ' 2077, בלתי מוגה. וכדאי לברר האם הכוונה הייתה לעניין מסויים ואס-כן מהו).

עד היכן:

ונשאלת השאלה, לגופו של עניין – דברי הרב: עד כמה יש בזה עניין; האם תמיד, כאשר למשל אדמו"ר הזקן או הצמח-צדק מקילים בנושא מסויים יותר מכל הפוסקים [ולא בנושא כמו דעת הצמח-צדק שנזכרה באג"ק ח"ג עמ' שיט וח"ד עמ' תג (שם כתב הרבי "אנו אין לנו אלא הוראת רבותינו נשיאינו") ועמ' תמד, ולקוטי-שיחות כרך יב עמ' 180 – כי באותו נושא, כמבואר שם, לגופו של עניין יש בעיה בפסיקה לחומרא יותר מהמוכרח], חייבים אנו לנהוג רק כדעתם "הואיל ונפיק מפומיה"? (ראה במיוחד בנושא המלון הנ"ל).
 ואמנם כך נאמר בשיחת ש"פ דברים, שבת חזון התשמ"ב סכ"ח (התועדויות' תשמ"ב ח"ד עמ' 1964, בלתי מוגה), בקשר לאחרונים שהחמירו משום שלא ראו את ספרי הראשונים בנושא כלשהו, שאין צריכים להחמיר כמותם, וראיתו מהעניין ש"רב אחא בריה דרבא מדהר אתרי וחד, הואיל ונפיק מפומיה הרב כהנא", הרי שישנו הידור מיוחד לעשות כדברי רבו, גם כאשר הנהגה זו היא לקולא, ויש אפשרות להחמיר.

הנהגות אישיות:

בנוגע לקל-וחומר שהרבי למד מזה, הנהגות נשיאינו (וזה רוב השימוש בנושא אצלו), יש לומר שהדבר המוקשה ביותר, לכאורה, הוא לעניין הנהגת כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ ליטול לאמירת ההלל רק את הלולב ומיניו, ולצרף את האתרוג רק לנענועים [הנהגה שהכניס הרבי ברשימת מנהגי חג הסוכות עוד בחיי כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ. נדפסו גם בספר המנהגים, עמ' 67], וגם לבדוק את האתרוג לאחר הנענועים.

בשיחה העוסקת בזה (ליל ה' דחג הסוכות תשמ"ח ס"ט, התועדויות' תשמ"ח ח"א עמ' 243 ואילך, בלתי מוגה), נאמר: "שהנהגה זו ראינו בשנים האחרונות כאשר מצב בריאותו של כ"ק מו"ח אדמו"ר לא היה בשלימות כו' [ואילו בשנים שלפני זה, כשמצב הבריאות היה בשלימות – לא ראינו (אני, על-כל-פנים, לא ראינו) אופן הנהגתו בעניין הנ"ל], ולכן היתה זהירות יתירה בשמירה על האתרוג, שלא לאחזו אלא כפי המוכח (בעת הנענועים), שמה ישרט האתרוג בגלל רעד הידיים כו", עכ"ל. להעיר מדברים שכתב לנו בימים אלו המזכיר, הרה"ח רי"ל שיחי גרונר: "בנוגע לאופן אחיזת ה' מינים במשך אמירת הלל – הרבי ראה את הנהגת הרבי הרי"צ כשהיה בריא אולם, וגם אז נהג כך". וצ"ע, ואולי הדיוק הוא באמירה, "כשמצב הבריאות היה בשלימות". לגבי ה"הוראה לרבים" שבזה, נאמר שם סו"ס י': "ולהעיר, שאף שלכאורה אין זה סדר "לחקות" את הנהגת הרבי בכל ענייניו – הרי ראינו גם אצל חסידים הראשונים, שבעניינים הקשורים עם דיוק וזהירות יתירה וכיוצא-בזה שראו אצל הרבי, היו גם הם נוהגים כן" [ראה גם מענה הרבי באג"ק ח"כ עמ' לט]. – כנראה החליט הרבי שיש בהנהגות אלו משום "דיוק וזהירות יתירה", ולכן הורה לנהוג כן.
 וצריך חיפוש המקור לזה (לעניין אי-נטיילת האתרוג), כי בס' טור ברקת – למוהר"ר חיים כהן,

כדי לפגוש את המלך, צריכים לצאת מהעיר

אף-על-פי שכל אחד מישראל הוא בבחינת "אנשי העיר", יש זמנים שהוא צריך לצאת ממקומו וללכת אל השדה ולעסוק בענייני השדה דווקא, דיינו, בירור ענייני העולם □ זאת משום שדווקא שם נמצא המלך דווקא שם הוא "מקבל בסבר פנים יפות ומראה פנים שוחקות" □ משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

א. בנוגע להמבואר בלקוטי-תורה שבחודש אלול נמצא המלך בשדה כו' – מצינו פלא גדול, ובהקדים:

דברי תורה, כולל – תורה שבעל-פה, ובכללותם – דברי חסידות, הם בתכלית הדיוק. ובוה גופא ידוע גדול הדיוק בלשון הזהב של אדמו"ר הזקן. ועל-פי זה מובן שפרטי המשל דמלך בשדה הם בתכלית הדיוק. ולכאורה, ישנו דבר פלא בכללות משל זה, הדרוש ביאור והסברה:

דבריו של אדמו"ר הזקן מבאר שבחודש אלול מאירים י"ג מידות הרחמים, ואף-על-פי-כן הם ימות החול ולא יום-טוב, מאחר שזהו בדוגמת המלך שנמצא בשדה ולא בהיכל מלכותו. וזה לשונו: "משל למלך שקודם בואו לעיר יוצאין אנשי העיר לקראתו ומקבלין פניו בשדה, ואז רשאיין כל מי שרוצה לצאת להקביל פניו, והוא מקבל את כולם בסבר פנים יפות ומראה פנים שוחקות לכולם, ובלכתו העירה הרי הם הולכים אחריו כו", וכן הוא בנמשל: "כך העניין על דרך משל בחודש אלול יוצאין להקביל אור פניו יתברך בשדה, כי הנה כתיב יאר ה' פניו אליך, שהוא עניין הארת י"ג מידות... והארה זו היא נמשכת מבחינת אל,

הוא ראשית כל הי"ג מידות ומקורן וכללותן [לפי שיטה אחת (ראה לקוטי-שיחות, כרך ד, עמ' 1348 ואילך), ואדמו"ר הזקן מדבר כאן על-פי שיטה זו], וכמו שכתוב אל-הוי' ויאר לנו כו".

והנה, כאשר לומדים בפשטות משל זה, מובן, שהעילוי דחודש אלול הוא – שגם כאשר יהודי נמצא "בשדה", שזהו מעמדו ומצבו בימות החול, שאז עוסק הוא בענייני שדה (ענייני העולם), הנה גם בהיותו במעמד ומצב זה מקבלו המלך בסבר פנים יפות כו', מאחר שהמלך בא לשדה (ובנמשל – גילוי י"ג מידות הרחמים).

אמנם כד דייקת שפיר בלשונו של אדמו"ר הזקן – הרי הלשון הוא: "משל למלך שקודם בואו לעיר יוצאין אנשי העיר לקראתו ומקבלין פניו בשדה", היינו, שמדובר אודות "אנשי העיר" (ולא אודות האנשים הנמצאים "בשדה"), שהם יוצאים מהעיר אל השדה כדי לקבל את פניו של המלך הנמצא בשדה, ולכאורה, "כלפי לייא": כיצד ייתכן לומר (בנמשל) שהמלך נמצא בשדה, ושם ממתין הוא לאנשי העיר שייצאו מן העיר (בחודש אלול) כדי לקבל את פניו בשדה!?

ג. והביאור בזה – באופן המובן אפילו לאיש פשוט:

כאשר יהודי מתעורר משנתו בכל בוקר – אומר הוא "מורה אני לפניך מלך חי וקיים שהחזרת בי נשמתו כו", ולאחרי שנוטל ידיו אומר הוא "נשמה שנתת בי טהורה היא, אתה בראתה אתה יצרתה אתה נפתחתה בי ואתה משמרה בקרבי", היינו, שהקב"ה נותן לו את הנשמה לא רק בשעה שנולד, אלא בכל יום ויום. והרי מובן בפשטות (גם ליהודי פשוט) שהנשמה היא העיקר (ולא הגוף) – כי עצם העובדה שהגוף הוא דבר חי (שרק אז ביכולתו לאכול ולשתות ולטייל ולעסוק בענייני שדה כו) הרי זה מפני הנשמה שבקרבו.

ומאחר שנשמה זו היא של הקב"ה – "נשמה שנתת בי... אתה בראתה אתה יצרתה אתה נפתחתה בי ואתה משמרה בקרבי" (היינו, שגם בעת היותה בגוף קשורה היא עם הקב"ה – "אתה משמרה בקרבי") – הרי מובן בפשטות (גם בשכלו של איש פשוט) שכל אחד ואחת מישראל שייך בעצם ל"עיר אלקינו" – "אנשי העיר".

ואדרבה: כאשר מדובר אודות יהודי פשוט שאין לו ידיעה בפרטי הדרגות דספירות כו, הנה באומרו "מורה אני לפניך... שהחזרת בי נשמתו כו", "נשמה שנתת בי... אתה בראתה כו" – כוונתו לעצמות ומהות!

יהודי פשוט אינו יודע אודות פרטי התוארים של הקב"ה; התואר היחיד שהוא יודע הוא – "דער אויבערשטער" (העליון), זה שנמצא למעלה, ומאחר שאינו יודע אודות פרטי התוארים וספירות כו, הרי כוונתו בפשיטות היא – לעצמות ומהות!

כאשר מדובר אודות "בעל שכל" – אזי יש צורך להסביר לו ולפעול עליו שכונתו תהיה לעצמות ומהות, "אליו ולא למידותיו"; אבל אצל יהודי פשוט – הרי זה בתכלית הפשיטות, מאחר שאין לו ידיעה אודות ספירות כו.

וכידוע מה שכתוב בתשובות הריב"ש (סקנ"ז

– הובא בשורש מצות התפילה להצמח-צדק רפ"ח) "מה שאמר הרב הגדול... אני מתפלל לדעת זה התינוק", שהתינוק אינו יודע אודות ענייני הספירות כו, וכוונתו היא – לעצמות ומהות.

ויש לומר שדיוק הלשון "אני מתפלל לדעת זה התינוק" (ולא "לדעת התינוק") הוא – כדי לרמז על העניין ד"מראה באצבעו ואומר זה" (היינו, שפניית התינוק לעצמות ומהות היא באופן ש"גילוי – "מראה באצבע ואומר זה"), דלולא זאת – הרי תיבת "זה" מיותרת.

ובנוגע לעניינינו – מאחר שנשמת כל אחד ואחת מישראל קשורה עם עצמות ומהות ["אתה בראתה אתה יצרת אתה נפתחתה בי ואתה משמרה בקרבי"] – הרי בוודאי שכל אחד ואחת מישראל הוא בבחינת "אנשי העיר", "עיר אלקינו", ואין לו שייכות כלל ל"שדה".

ג. והנה, אף-על-פי שכל אחד ואחת מישראל הוא בבחינת "אנשי העיר", "עיר אלקינו", אף-על-פי-כן אומרים לו שישנם זמנים (בימות החול) שהוא צריך לצאת ממקומו [לא רק ביחס למעמדה ומצבה של הנשמה בהיותה למעלה, קודם הירידה למטה, אלא גם ביחס למעמדה ומצבה של הנשמה לאחרי ש"החזרת בי נשמתו", שגם אז שייכת היא ל"עיר אלקינו"], וללכת אל השדה ולעסוק בענייני השדה דווקא, היינו, לאחרי עבודת התפילה ולימוד התורה בהתחלת היום, צריך הוא לצאת מבית-הכנסת ובית-המדרש, ולעסוק בכיורו ענייני העולם (שדה).

וכאשר יהודי טוען שהוא "בן עיר", ואם כן, מה לו ול"שדה", מדוע שולחים אותו ל"שדה", וכיצד יסתדר ב"שדה" וכו' – אומרים לו שהמלך נמצא בשדה, ובהיותו בשדה "הוא מקבל את כולם בסבר פנים יפות ומראה פנים שוחקות לכולם", מה-שאי-כן בהיותו בהיכל מלכותו שאז "אין נכנסים כי אם ברשות, ואף גם זאת המובחרים שבעם ויחידו סגולה", ולכן,

"הואיל ונפיק מפומיה"

מאת הרב יוסף-שמחה גינזבורג

המקור:

בגמרא (סוכה לב, סע"ב) מסופר על הוויכוח בין האמוראים, שרב יהודה אמר שהדס כשר, "עבות", הוא שיוצאים מכל 'קן' שלושה עלים, ואילו רב כהנא אמר שכשר "אפילו תרי וחד" – "שני עלין... ועלה אחד מלמטה ורוכב על השנים" (רש"י). ומספרת הגמרא: "רב אחא בריה דרבא מהדר [=מחזור למצוא דווקא] אתרי וחד, הואיל ונפיק מפומיה דרב כהנא" [=כיוון שכך יצא מפיו]. ע"כ [אמנם להלכה נפסק ברמב"ם, טוש"ע ושו"ע ארמוה"ז שהדס זה אינו כשר, וכסיום הסוגיא שם].

האזכור:

בשנת תשי"ב כתב אחד מרבני חב"ד לרבי, על כך שהרב "א עולמ'שער" [=שלא מאנ"ש] ש"עומד-על גביו" אינו מניח לו לבנות מקווה לפי הידורי חב"ד, ואותו רב (כנראה – בגלל שנמצא כבר זמן ממושך תחת השפעתו) לימד עליו זכות, שכיוון ששמע מרבותיו שלו אחרת – הוא מדייק לנהוג (ולנהיג) כמותם, אף שהמקווה כמנהגו מהודר יותר. והרבי אמר, שיש ללמוד מזה עד כמה חובתנו לנהוג כפי שראו או שמעו מהרביים, ולא לחפש כלל 'הידורים' אחרים (משיחת אח"ש תשי"ב ס"י-י"ב, 'תורת מנחם – התועדויות' תשי"ב ח"ב עמ' 145 ואילך). שם מבאר בארוכה אודות מנהג רבותינו דווקא לשרות את המצה באחרון של פסה, ולעשות זאת בכל מאכל וכו'.

השימוש בזה כהוראה למעשה:

לאחר מכן השתמש בכך הרבי פעמים רבות כדי לחזק את ההיצמדות להנהגת רבותינו נשיאינו. באחד המקומות הרגיש: "אף שבוודאי בעל הפסק-דין עצמו, רב כהנא, לא הידר שיהיה דווקא תרי וחד, אלא רק דנפיק מפומיה, ולכן על תלמידו להדר לנהוג מתאים לרביו, שבוה מתבלטת השייכות. וכל-שכן בנידון-דין, עניין שבפועל" (מכתב להרה"ג רש"י זווין ע"ה, לקוטי-שיחות כרך ט, 282. אג"ק יט עמ' רפא).

להלן רשימה חלקית של נושאים שמצאתי (לאחר החיפוש בכל המפתחות שתח"י, בתקליטור 'ספריית חב"ד' ובאתר האינטרנט 'מכון הרבי') שהרבי מביא או מציין בהם את המימרה האמורה:

- * קיצוץ פיאות-הראש שלא יגדלו ארוכות, כהנהגת האריז"ל (אג"ק כ, ל. לקו"ש לב, 247).
- * אי-אמירת 'ושמרו' בליל שבת ויום-טוב (אג"ק יז, רכא. לקו"ש ט, 285).
- * הימנעות מלבישת 'תכלת' של האדמו"ר מראדזין (אג"ק יז, רלב. לקו"ש כח, 328).
- * הימנעות מלעבור לפני התיבה בשבת שלפני היארצייט (אג"ק כ, רלו).
- * הדלקת נר חנוכה בפנים דווקא (אג"ק כו, לו. לקו"ש ה, 456).
- * דיתר לינה במלון של גוי (אג"ק יח, תנח. לקו"ש יז, 480).

"על שלושה דברים העולם עומד"

שמעון הצדיק היה משיירי כנסת הגדולה; הוא היה אומר: על שלושה דברים העולם עומד - על התורה ועל העבודה ועל גמילות-חסדים (פרק א, משנה ב)

פירוש רבינו עובדיה מברטנורא:

על התורה - שאלמלי לא קיבלו ישראל את התורה, חוקות שמים וארץ לא שמתו. ועל העבודה - עבודת הקורבנות. שכן שנינו במסכת תענית [כו,ב]: אלמלא מעמדות, לא נתקיימו שמים וארץ. ומצינו שבשביל הקורבנות שהקריב נח, נשבע [הקב"ה] שלא יביא מכול לעולם, הרי שהעולם עומד על הקורבנות. ועל גמילות-חסדים - דכתיב (תהילים פט): עולם חסד ייבנה. וגמילות-חסדים הוא לשמח חתנים, ולנחם אבלים, ולבקר חולים, ולקבור מתים, וכיוצא בזה.

פירוש כ"ק אדמו"ר:

ידוע ששלושה עמודים אלו הם כנגד שלושת האבות: אברהם - גמילות-חסדים והכנסת-אורחים; יצחק - שהיה עולה תמימה, עניינו עבודה, תפילות כנגד קורבנות תקנום; ויעקב - עניינו תורה, כמו שנאמר, "ויקם עדות ביעקב ותורה שם בישראל".

ונשאלת השאלה: לפי זה היה צריך להיות הסדר הפוך - גמילות-חסדים (אברהם), עבודה (יצחק), תורה (יעקב)? ומה גם שכן הוא סדר עבודת היום: גמילות-חסדים (נתינת צדקה לפני התפילה), עבודה (עבודת התפילה), תורה (לימוד התורה - מבית-הכנסת לבית-המדרש)!

ויש לומר, שהרי המציאות היא שמן התורה יודעים על עבודה וגמילות-חסדים. ועוד יש לומר, דהנה עיקר הפעולה בעולם לעשות לו יתברך דירה בתחתונים היא על-ידי התורה. שכן תורה עניינה המשכה מלמעלה למטה דווקא, אשר עם היותה ארוכה מארץ מידה ורחבה מני ים, עד בלי גבול, להיותה חכמתו ורצונו של הקב"ה - היא מתלבשת בשכלו המוגבל של האדם, ועד שמתלבשת בענייני העולם (פסקי דינים לגבי הנהגה בעולם), שעל-ידי זה משתנה העולם בהתאם לתורה. ולכן, כשמדובר בשלושה דברים שעליהם העולם עומד - מקדים התנא עמוד התורה.

(ספר-השיחות היתשי"ן, כרך ב, עמ' 653)

* * *

יש קשר מיוחד בין בעל המאמר - שמעון הצדיק - לגמילות-חסדים: בגמרא מסופר: "ארבעים שנה ששימש שמעון הצדיק, היה גורל ('להשם') עולה בימין", וימין מורה על חסד וקירוב, כמאמר, "ימין מקרבת". והיינו שעבודתו של שמעון הצדיק היתה בקו החסד. והדבר נרמז גם בשמו, שכן התואר "צדיק" מורה (בפשטות) על אדם המצטיין בצדקה וחסד (גמילות-חסדים), ככתוב "כי צדיק ה', אוהב צדקות".

והוראה זו באה בהמשך למשנה הקודמת: "והעמידו תלמידים הרבה", עניין של השפעה וקירוב.

(מהתוועדות שבת-קודש פרשת נשא ה'תשמי"ב - בלתי מוגה)

אם רצונו להקביל את פני המלך ושהמלך יקבלו בסבר פנים יפות ויראה לו פנים שוחקות - עליו לצאת אל השדה דווקא. ומובן, שכאשר מדובר אודות יציאה לשדה על-פי הוראת "תורת אמת", הרי זה באופן

כאשר מדובר אודות התגלות פני המלך, "אל הוי" ויאר לנו, היינו, גילוי מהותו ועצמותו יתברך, למעלה מבחינת הגילויים - הרי זה שייך "בשדה" דווקא, כי עשיית הדירה לעצמותו יתברך היא בעולם הזה התחתון

שעבודתו ויגיעתו ("אדם לעמל יולד") היא בענייני השדה כפשוטם - "ארץ ממנה תוציא לחם", חרישה וזריעה, וכיוצא בזה, ובכללות - התעסקות בענייני העולם, מאחר שעדיין לא הגיע הזמן ד'ועמדו זרים ודעו צאנכם".

אמנם הכוונה הפנימית ביציאתו לשדה היא - כדי שיוכל לפגוש את המלך ולדבר עמו ולבקש ממנו את כל צרכיו, כי כאשר המלך נמצא בשדה הרי הוא מקבל את כולם בסבר פנים יפות וממלא את הבקשות שמבקשים ממנו, אבל ביחד עם זה מובן שכאשר היהודי נמצא בשדה, הרי הוא עוסק בענייני השדה.

והביאור בזה בעבודה הרוחנית:

מבואר בתניא (פרק ל"ו) ש"תכלית השתלשלות העולמות וירידתם ממדרגה למדרגה אינו בשביל עולמות העליונים הואיל ולהם ירידה מאור פניו יתברך, אלא התכלית הוא עולם הזה התחתון כו", "נתאוהו הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים".

זאת אומרת: גילוי האור הוא אמנם בעולמות העליונים יותר מאשר בעולם הזה התחתון, אבל תכלית הכוונה אינה בשביל עניין הגילויים, כי הגילויי שבעולמות העליונים הוא באופן ד'ירידה מאור פניו יתברך", אלא תכלית הכוונה היא - להיות לו יתברך דירה בתחתונים, דירה לעצמותו יתברך, ולא עניין של גילויים בלבד.

זאת אומרת: גילוי האור הוא אמנם בעולמות העליונים יותר מאשר בעולם הזה התחתון, אבל תכלית הכוונה אינה בשביל עניין הגילויים, כי הגילויי שבעולמות העליונים הוא באופן ד'ירידה מאור פניו יתברך", אלא תכלית הכוונה היא - להיות לו יתברך דירה בתחתונים, דירה לעצמותו יתברך, ולא עניין של גילויים בלבד.

שחוץ לעיר שמביאים משם התבואה", היינו, שחיותם של אנשי העיר נפעלת על-ידי עבודת החרישה וזריעה בשדה, כמו שכתוב "שש שנים תזרע שך ושש שנים תזמור כרמך", היינו, הן הדברים המוכרחים לקיום האדם – תבואה ולחם ("ארץ ממנה תוציא לחם"), והן הדברים הפועלים תענוג – פירות האילן, "כרמך", הרי הם באים מן השדה דווקא.

ועניין זה אמור לא רק בנוגע לאנשי העיר, אלא גם בנוגע לאלו שנמצאים בארמון המלוכה, ואפילו בנוגע למלך עצמו, שגם הוא זקוק ל"שדה" – כמבואר בדרושי חסידות בפירוש הפסוק "מלך לשדה נעבד". וכאמור לעיל שעשיית הדירה לעצמותו יתברך היא בעולם הזה התחנות דווקא – בחינת "שדה".

ועל דרך זה מובן בנוגע לבני המלך – כל אחד ואחת מבני ישראל, כמאמר רז"ל (שבת סז, א) "כל ישראל בני מלכים הן",

[ובפרט על-פי מה שכתוב בתיקוני זוהר בתחילתו "ישראל איקראון מלכים" (ומובן גם בפשוט, שהרי נשמת כל אחד ואחת מישראל היא "חלק אלקה ממעל ממש"), וגם העניין ד"מאן מלכי רבנן" שייך לכל אחד ואחת מישראל – בהיותו תלמיד של "רבנן", ובמקום שמחשבתו של אדם שם הוא נמצא, ויתירה מזו: "כל בניך לימודי ה'", ואם כן, הרי כל יהודי הוא בבחינת "מאן מלכי רבנן"],

שגם הם זקוקים לעניין ה"שדה" דווקא, כי דווקא על-ידי הירידה לבחינת "שדה", נפעל עילוי נעלה ביותר אצל "אנשי העיר", כנ"ל בארוכה.

ד. והנה, דובר כמה פעמים שכל העניינים המבוארים בפנימיות התורה, משתקפים גם בנגלה דתורה, ועל דרך זה בענייננו – המבואר לעיל שכל אחד ואחת מישראל הוא בבחינת "אנשי העיר", "עיר אלוקיננו": ידוע פסק-דין הרמב"ם (הלכות גירושין ספ"ב) – בנוגע להלכה בפועל – שכל אחד ואחת מישראל "רוצה הוא לעשות כל המצוות

הירא ורך הלבב (כח)

רבי עקיבא אומר, כמשמעו... רבי יוסי הגלילי אומר, הירא מעבירות שבידו (רש"י)

מדוע אין רבי עקיבא מפרש את הכתוב כרבי יוסי הגלילי?

שכן העובדה שאדם ירא מללכת למלחמה בגלל העבירות שבידו מוכיחה שהוא יודע שעשה דבר רע ושמיגיע לו עונש על זה; ידיעה זו חייבת לגרום לו חרטה והרהור תשובה. רבי עקיבא טובר שהרהור תשובה גרידא הופך רשע גמור לצדיק גמור (גם כאשר התשובה טרם הביאה לשינוי בהנהגה בפועל), ואס-כן נתכפרו עוונותיו ושוב אין לו ממה לירא ללכת למלחמה.

(לקוטי שיחות ט עמ' 128)

כי האדם עץ השדה (כ"ט)

כשם שהעץ מחובר תמיד למקורו שהוא כוח הצומח שבאדמה, כן גם בעל-עסק צריך להיות קשור תמיד למקור חיותו, לשנים שבילה באוהלה של תורה, טרם צאתו לעולם.

(לקוטי שיחות כרך כד עמ' 116)

* * *

אדמו"ר הזקן אמר לאחד האברכים, שהיה למדן מופלג, ב"יחידות" הראשונה של אותו אברך: "כי האדם עץ השדה" – אילן שאינו עושה פירות הוא אילן סרק; כך אפשר להיות בקי בש"ס ולהיות אילן סרק חס ושלום. מה התועלת בתורתך ועבודתך, אם לא הארת אור ביהודי אחר? ורבנו הזקן סיים: "דרחים רבנן", מי שעושה מידע תורה אוהב ה' ומראה לו דרך בעבודת הבורא, "הוויין ליה בנין רבנן" (שבת כא).

(לקוטי דיבורים א עמ' קלב)

כי ימצא חלל... נופל בשדה (כ"א)

כאשר ישנו יהודי "נופל בשדה", יהודי שנפל ל"שדה" שרחוק מתורה ומצוות, בחינת "עשיו איש שדה" – האחרים לכך הם תושבי העיר הקרובה, דהיינו יהודים שנמצאים ב"עיר", בסביבה של תורה ומצוות. לכן צריכים זקני העיר להכריז "ידינו לא שפכו את הדם הזה", "לא ראינוהו ופטרנוהו בלא מוונות" (פסוק ז וברש"י), היינו שסיפקו לו את ה"מוון" דתורה, שעליה נאמר (תהילים מ) "ותורתך בתוך מעי".

(לקוטי שיחות כרך כד עמ' 130)

והורידו זקני העיר ההיא את העגלה אל נחל איתן אשר לא יעבד בו ולא יזרע, וערפו שם את העגלה (כ"ד)

עריפת העגלה נועדה לבטל את הקטרוגים שנתעוררו על ישראל בגלל מעשה הרוצח. לכן גם העריפה נעשתה במדרו הקליפות דווקא – "לא יעבד בו ולא יזרע" – כדי לתת ניקה לכוהות הטומאה ובכך "לסתום את פיהם" מלקטרג על ישראל. ולכן נערפה העגלה דווקא ולא נשחטה, כי ניקת החיצונים אינה אלא מבחינת "אחוריים" דקרושה.

(דרך-מצוות עמ' קיא)

פרשת שופטים

ראשית דגנך תירושך ויצהרך וראשית גז צאנך תיתן לו (יח,ד)

דגן תירוש ויצהר, שהם מיני מאכל, מסמלים את הכוחות הפנימיים – שכל ומידות; ואילו ראשית הגז, שממנו עושים בגדים, מסמל את הכוחות המקיפים – כוח הרצון וכוח התענוג. את הראשית והמובחר שבשני אלה יש להקדיש לבחינת ה"כהן" שבאדם – הנפש האלוקית.

(לקוטי שיחות, כרך ב, עמ' 326)

תמים תהיה עם ה' אלוקיך (יח,ג)

האות ת' היא האות הרחוקה ביותר מהאות א', הרומזת לקב"ה, אלופו של עולם. האות ת' רבתי של תיבת "תמים" רומזת שיש לקשר ולהכיר גם את ענייני העולם "עם ה' אלוקיך": אהבה או יראה בענייני העולם צריכות להביא לאהבת ה' וליראתו.

למה הדבר דומה? לאדם שמגיע אליו שליח המלך ומודיעו שהמלך קורא לו – אם השליח מראה לו פנים שוחקות, אין טעם להשתעשע עמו אלא יש ללכת אל המלך שהוא מקור האהבה; כמורכב אם השליח כועס עליו, אין טעם לנסות לפייסו אלא יש ללכת מיד אל המלך ולרצותו.

(כתר שם טוב)

תבין לך הדרך (יט,ג)

מקלט מקלט היה כתוב על פרשת דרכים (רשי)

המצב של כלל ישראל בזמננו מחייב כל יהודי להתייבב ב"פרשת דרכים", שם נמצאים יהודים שאינם יודעים באיזה דרך ללכת, ולכוון אותם אל דרך התורה, שהיא מקלט רוחני מפני "גואל הרם", השטן המחטיא והמקטרג. וכמאמר רז"ל (מכות י) – "דברי תורה קולטין".

(לקוטי שיחות, כרך ב, עמ' 365)

על-פי שני עדים... יקום דבר (יט,טו)

"שני עדים" – היינו שתי התנועות ד"צמצום ו"התפשטות".

"דבר" – רומז לדבר ה' המחיה את הבריאה מאין ליש.

"על-פי שני עדים יקום דבר" – לשם קיום הבריאה יש צורך בשתי התנועות (צמצום והתפשטות) גם יחד. שכן בלי התפשטות לא היה העולם נברא, ובלא צמצום לא היה העולם מוגבל.

(אור התורה דברים עמ' תקצז)

* * *

"דבר" – רומז לדיבור התפילה.

"שני עדים" – היינו אהבה ויראה.

"על-פי שני עדים יקום דבר" – רק על-ידי אהבה ויראה יש קיום לתפילה.

(אור התורה דברים עמ' תקצז)

היא דווקא בעולם הזה התחתון שאין תחתון למטה ממנו. ודווקא שם הוא גילוי עצמותו יתברך, בדוגמת דירת האדם שבה מתגלה בכל עצמותו.

כאשר יהודי יודע שהמלך נמצא בשדה, הרי עבודתו

בשדה היא מתוך שמחה וטוב לבב, ומתוך הצלחה הכי

גדולה, ובוודאי שמתבטלים כל המניעות והעיכובים

1. והנה, הנתינת כוח לכללות העבודה דחודש אלול היא – בראש-חודש אלול, שאז עלה משה רבינו להר לקבל לוחות אחרונות, ולכן מתחילים לתקוע בשופר בראש-חודש אלול [...].

ההוראה מכל האמור לעיל – בנוגע לפועל: היות שבראש-חודש מתחילה עבודת ההכנה לראש-השנה, שבו נכללת כללות העבודה ד"אני נבראתי לשמש את קוני" (כי ראש-השנה הוא יום ברוא אדם הראשון) – לכן, מודגש בכללות חודש אלול (החל מראש-חודש אלול) ב' ההפכים שישנם בנוגע לכללות עבודת האדם: מצד אחד הרי כל אחד ואחת מישראל הוא בבחינת "אנשי העיר", "עיר אלוקינו" (עיר הבירה של המלך), ומאידך – עליו לצאת לשדה דווקא, כי המלך נמצא בשדה דווקא, ובשדה מקבלו המלך בסבר פנים יפות כו'.

ובפשטות – בנוגע לפועל: לאחרי שבהתחלת היום עוסק כל אחד ואחת בעבודת התפילה ובלימוד התורה (כפי השיעורים הקבועים בהלכות תלמוד-תורה), ולאחרי נתינת הצדקה שבהתחלת היום, הן לפני התפילה, כמו שכתוב "אני בצדק אחזה פניך", והן בעת אמירת "ויברך דוד" – שעל-ידי זה יש לו את ג' הקווין שעליהם העולם עומד – עליו לצאת ל"שדה" ולעסוק בענייני ה"שדה",

יתברך היא בתחתונים דווקא, שזוהי הבחינת ד"שדה", ולכן, "מלך לשדה נעבד". ועניין זה (שדווקא שהמלך נמצא בשדה ושם מקבל את כולם בסבר פנים יפות ומראה פנים שוחקות לכולם) מודגש ביותר בחודש אלול (ההכנה לעבודה דראש-השנה שבה נכללת כללות עבודת האדם) – כפי שהרבר מתבטא בגילוי הארת י"ג מידות הרחמים המאירים בחודש אלול.

והנה, כאשר יהודי יודע שהמלך נמצא בשדה, הרי עבודתו בשדה היא מתוך שמחה וטוב לבב, ומתוך הצלחה הכי גדולה, ובוודאי שמתבטלים כל המניעות והעיכובים – כי "באור פני מלך חיים".

ומובטח לו שכשם שבהיות המלך בשדה זכה לדבר עם המלך – "לפני הוי' ישפוך שיחור", כמו כן יזכה ללכת ביחד עם המלך לעיר הבירה, ולהיכל המלכות, עד לתכלית השלימות ד"ישראל ומלכא בלחודוהי".

2. והמעשה הוא העיקר:

מראש-חודש אלול ואילך צריכים להוסיף בכל הפעולות דהפצת היהדות, היינו, נוסף על על חינוך עצמו – גם חינוך הזולת, ובאופן המיוסד על אהבת-ישראל, שזהו עניין אחד עם אהבת ה'.

וכתוצאה מזה עוסקים בשאר המבצעים:

תורה, תפילין, מזוזה, צדקה, בית-מלא-ספרים – יבנה וחכמיה, נרות-שבת-קודש ויום-טוב [ובפרט כאשר נמצאים בליל שישי, ערב שבת-קודש, שזהו הזמן המתאים להשתדל ולחפש ילדה שעדיין אינה מדליקה נרות שבת – ולפעול עליה להתחיל להדליק נרות שבת-קודש כברכה], כשרות האכילה והשתייה, וטרת-המשפחה.

ובמיוחד – בנוגע לעניין הכי כללי והכי פרטי – שלכל יהודי תהיה האות שלו באחד מספרי-התורה הכלליים, כפי שהדבר נקבע באופן שהגהה-פרטית (מאחר שאינו קובע בעצמו מהי האות השייכת אליו, אלא) על-פי הגורל, וכידוע גודל עניין הגורל – על-פי מה שכתוב "בחיק יוטל הגורל ומה' כל משפטו", וכמבואר בתשובות הגאונים (ווילנא תרמ"ה סנ"ז) שזהו על-דרך העניין דעשרת הדברות.

וכל זה – תיכף ומיד, ובשמחה וטוב לבב.

(קטעים משיחת א' דר"ח אלול ה'תשמ"ב; 'תורת-מנחם – התועדויות ה'תשמ"ב, כרך ד, עמ' 2106 – בלתי מוגה)

מינוי ל"התקשרות"

ניתן לקבל את גיליון "התקשרות" שירות הביטה באמצעות הדואר.

מינוי לשנה: 177 ש"ח (ב-4 תשלומים).
מינוי לחצי שנה: 88 ש"ח (ב-2 תשלומים).

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:
"התקשרות", מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר חב"ד 72915

ומפליא לעשות" יברך אותך בהצלחה בטיפול בכל המטופלים שלך, כולל המטופלת הנוכחית.

היתה לי הזדמנות לשימוע מחמי, זכר צדיק לברכה – ולרעיון הזה יש את המקום שלו בתורתנו, שנקראת **תורת חיים** (בהיותה מורה-הדרך שלנו בחיים ומקור החיים שלנו) – שכדי שטיפול רפואי יצליח, התשלו עבור השירות צריך להיות בהתאם למעמד המקצועי של הרופא. למעשה, אותו עיקרון חל על כל המקצועות והשירותים, כולל שירותים קהילתיים. למותר לומר שחמי ביצע עיקרון זה, ואני רוצה לעשות אותו דבר.

לפיכך, אני מרשה לעצמי לצרף בזה צ'ק שלי, אף על פי שאינני בטוח האם זהו התשלום המתאים, אבל אני בטוח שאם זה לא מספק, תדאג לכך שהמוכר שלך יתקשר למוכרי, על מנת לאפשר לי לתקן את העניין, לכך מתלווה הברכה היהודית המסורתית "פארנוצן געזונטערהייט" – להשתמש מתוך בריאות טובה.

אחת הסיבות הבסיסיות לעיקרון האמור היא שהתורה מודעת לעובדה שלרופא או לאיש המקצוע האחר יש מחויבויות כלכליות אישיות כלפי משפחתו וקהילתו וכו', עליהן הוא יכול לענות במידה מספקת אם השירותים שלו יתוגמלו במידה מספקת. לפיכך, אם מטופל לא עונה על התשלום המקצועי המצופה ממנו, עלולה לצוץ מחשבה (חטופה ככל שתהיה) אצל הרופא, שהוא רשאי לדחות את הטיפול באותו מטופל בפעם הבאה לטובת אדם שיעמוד בציפיות שלו.

ולכן התורה שואפת להסיר את האפשרות של כל מחשבה כזאת, כך שלא משנה מהו השירות המקצועי שאדם זוכה על ידי ההשגחה העליונה לבצע לטובת אחרים, זה תמיד יתבצע עם כל ההתמסרות ועם כל הלב שלו.

שוב תודות רבות

ובכבוד ודרישת שלום אישית ובברכה

[ח"י"ק]

נ.ב. מאז הכתבת מכתב זה, התקבל החשבון הרשמי, ומצורף בזה צ'ק. אבל, כפי שהודגש, זהו ענין רשמי, בעוד שמכתב זה והצ'ק המצורף אליו הם על בסיס אישי, בתור מחווה של קשר אישי עמוק יותר שעולה על הקשר הרשמי בין רופא למטופל.

ועל-פי הנוכר לעיל נראה לי דהכתוב לעיל שעשה סך-הכל כוי והראה כוי "כמו אשתקד" אינו, ואו שעדיין לא הגיעו לידו כל החשבונות, או שיש טעות בחשבון וכו'.

ובטח יודיע הסך-הכל האמיתי – ותשואות חן מראש.

נחת מיוחדת באה על-ידי זה שתיכף (בבת אחת) עם הנ"ל – בירכו – ואת זוגתו תחיי – השם יתברך והצלחם בשמחת קשורי התנאים דבנם שיי ובאופן יהודי ותורתי וחסידותי, והרי זה "סלילת דרך" להחנתה דהנ"ל ואורח החיים וכו'.

"בשם מרת שניאורסון ובשמי"

בשבועון 'כפר חב"ד' גיליון י"א בניסן תשס"ג (1041, עמ' 73) התפרסם תרגום חופשי מאנגלית של מכתבו של הרבי לרופא שטיפל ברבנית הצדקנית חיה-מושאק ע"ה. להלן נוסח המכתב בשלמות:

ב"ה

ערב ראש חודש שבט, תשמ"ג

ברוקלין, ניו

ד"ר...

ניו-יורק, ניו

שלום וברכה:

ראשית, הריני להעביר לך בשם מרת שניאורסון ובשמי, את הערכתנו הכנה לטיפול האדיב מאוד שלך בקשר למאורע האחרון אצל מרת שניאורסון, על כך שנענית ללא דיחוי לביקור בית בשעה לא נוחה וכו', בנוסף לכך שנתת לה את המומחיות והמיומנות המקצועיים שלך.

בוודאי אין כל צורך להדגיש בפניך איזה ערך יש להתעניינות האישית ותשומת הלב הכנה של הרופא בעיני המטופל, ביחוד משום שזה מהווה גם גורם משמעותי בתהליך הריפוי. בעצם, כפי שהערת בצדק במהלך שיחתנו, לשכל האנושי יש השפעה שולטת על כל הגוף, והמצב הנפשי משפיע על תהליך הרפואה.

אנו מודים לך גם בצפייה להמשך ההתעניינות והסיוע שלך,

אני מקווה ומתפלל שהשם "רופא כל בשר

מהתועדות ייבייג תמוז... ותקוותי חזקה שהתרשמותו של מר מתורגמת במעשה בפועל ברוחו ועל-פי הדרכתו של בעל גאולה.

"מודה לו לבבית"

ואל הסופר אליעזר שיחי' ויזל כותב הרבי (כ"ח בסיוון תשל"ח – 'ניצוצי אור' להר"נ מינדל, עמ' 99):

מאשר אני קבלת מכתבו ומודה לו לבבית בעד שימת ליבו לכתוב על דבר מצב הפעילות דליובאוויטש אשר באנגליה, ולא רק בעד הדו"ח עצמו אלא גם [על] הרוח שנכתב בו. ובפרט שעל-פי הידיעות שקבלתי משם היה למר חלק חשוב בהצלחת הפעולות בעת ביקורו עתה... ויהירצון שרבות בשנים יזכה מר לעשות כל התלוי בו בהפצת היהדות, התורה ומצוותיה, ובהדגשה על המעשה שהוא העיקר, בחוגים הכי רחבים בכלל, ובחוגי הנוער במיוחד, ומתאים לשיחתנו כשדיברנו פנים אל פנים יעשה בזה מתוך שמחה אמיתית...

תודה וברכות לאמן הנועד

כך נפתח מכתבו של הרבי (כ"ה בסיוון תשל"ז) אל האמן המפורסם מר יעקב שיחי' אגם ('ניצוצי אור' עמ' 86):

תודתי הלבבית בעד ברכתיו ואיחוליו. וברכה אשיבנו בלשון חכמינו ז"ל כל המברך מתברך מהי מקור הברכות שתוספתו מרובה על העיקר. יברכהו השם יתברך מידו המלאה בכל המצטרף לו.

להלן ממשיך הרבי:

ומשנה תודה בעד האלבום הנהדר, שאף-על-פי שלגמרי לא בשטח שלי אבל הרושם הכללי מרהיב את העין אפילו של מי שאינו מומחה באמנות. והרי בוודאי שיצירה זו מכוונת לא רק למומחים. ובפרט שרואים בה אורגניות בניצול עניינים שלכאורה בפני עצמם אין להם שייכות לאמנות, כמו אור וצל וקווים וכל מיני צורות גיאומטריות, אשר הקומבינציה והשילוב שלהם טוב טעם, כמו שרואים באלבום מרשים ביותר, אפילו, כאמור למי שאין לו טבעית עין בשטח זה.

והתרשמות מיוחדת מניצול שלל הצבעים, היסודיים וצבעי משנה, המהווים אילומינציה נהדרה.

הרבי ממשיך להפיק לקח בעבודת השם תוך התייחסות ל"דברי הברכה הרשומים על השער, נוסף על התוכן והנוסח, השתמש בכוחו האומנותי בקומבינציה צבעונית של התיבות עצמן עם הצל שלהן".

"תודה על שהגן עליי"...

הנה תודה לא שגרתית שמשגר הרבי למר אליעזר לבנה (ג' בתמוז תשל"ל – אגרות-קודש, כרך כו, תישתכ) והדברים מדברים בעד עצמם:

אשתמש בהזדמנות זו...למלא חובה נעימה להביע תודתי על אשר הגין עלי מהמאמר הראשי שנדפס ב"הארץ" ובפרט שכבודי אין נוגע בזה כל כך... אלא מה שנוגע לי הוא עניין הפצת היהדות... יש כאלה שבאים למסקנה מזה שאין להניח תפילן חס ושלום שהרי יזום הפעולה נכתב עליו ככה וככה בעתון פלוני.

"תודה נפשית ולבבית"

בד' בכסלו תשל"ה ('ניצוצי אור' עמ' 60) כתב הרבי למרת צבי' תחי':

נניי בזה להביע תודה נפשית ולבבית על שלחה לי רישומיה על-דבר שעות האחרונות של דודה, ידידו וכי' מר שז"ר ז"ל...

בתודה עוד הפעם על גודל הנחת-רוח בקוראי את מכתבה בתיאור האמור – ויהירצון אשר תמיד כל היום הרי דווקא במאורעות של שמחה תשפיע בסביבתה לבביות וקירוב לבבות ומתוך חיות ואור נפשיים.

"נחת מיוחדת באה עלידי זה"

בחודש מרחשוון תשל"ב מסר יהודי פלוני לידי הרבי סכום גדול לצדקה. בתגובה כתב לו הרבי:

נהייתי במאוד על זה (נוסף על העיקר שלא בערך – נחת רוח שלמעלה מזה) ד"לבי ער" דבן ישראל נמשך ופעל על היד שתחלק צדקה שעל-ידי זה – מדברי אדמו"ר הזקן (תניא פרק כ"ג) "נעשו מרכבה ממש לרצון העליון" ובפרט בסכום שלא הורגל בו וכי' – ובמיוחד שהשקע נתן בחודש תשרי הכללי ו"הירשית" ומורה דרך לכל השנה.

הנהגת כל העולם באופן ד"שופטים ושוטרים תיתן לך"

בכוח התורה פוסקים שהגאולה צריכה לבוא תכף ומיד

אף שעיקר החיוב ד"שופטים ושוטרים תיתן לך בכל שעריך" הוא בארץ ישראל, כפסק-דין הרמב"ם "אין אנו חייבין להעמיד בתי דינים בכל פלך ופלך ובכל עיר ועיר אלא בארץ-ישראל בלבד... שנאמר, תיתן לך בכל שעריך אשר ה' אלוךך נותן לך לשבטך", מה-שאינ-כן בחוץ-לארץ, ועל-אחת-כמה-וכמה בזמן הגלות ובחוץ-לארץ, שגם כשנמצאים בחסדי ה' במלכות של חסד, צריכים לקבל רשות ממלכות המדינה (שיש לה תוקף על-פי תורה – דינא דמלכותא דינא) למנות דיינין (ואין זה באופן ד"שופטים ושוטרים תיתן לך"), מכל-מקום, כשעומדים בתוקף המתאים בכוח התורה, נעשית הנהגת המדינה כולה (ועד להנהגת המדינות שבכל העולם כולו) בהתאם לפסק דין דישאל על-פי התורה – "שופטים ושוטרים תיתן לך", על-דרך סיפור כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו אודות הנהגת הצמח-צדק, שבהיותו בעיר ליובאוויטש עשה "סדרים" בפטרבורג, עיר הבירה של כל מדינת רוסיה.

ועוד ועיקר – שבכוח התורה פוסקים בני-ישראל שהגאולה האמיתית והשלימה על-ידי משיח צדקנו צריכה להיות תיכף ומיד, ונעשה כן במציאות העולם בפועל ממש... ובסגנון חודש אלול (מלך בשדה) – שהמלך בא לשדה, דיש לומר ש"שדה" קאי בפרט על מקום הגלות, שבו נעשית כללות ה"מלאכה" ד"מעשינו ועבודתינו כל זמן משך הגלות" בל"ט מלאכות דעובדין דחול לעשות לו יתברך דירה בתחתונים, ועד שמהפכים הגלות לגאולה על-ידי המשכת האל"ף (המלאכה ה"אחת"), אלופו של עולם, שעל-ידי זה נעשה מ"גולה" גאולה, ועד ל"יום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים".

(מהתועדות שבת-קודש פרשת שופטים, ד' באלול ה'תש"י; יתורת-מנחם – התועדות ה'תש"י, כרך ד, עמ' 200-202)

פירסום הוראות "שופטיך" ו"יועציך" שבדורנו

הלימוד שישנו לכל אחד בעומדנו בשבת פרשת שופטים בדורנו זה ובפרט בזמן האחרון, הרגעים האחרונים והגלות – שצריכה להיות עבודה בהתאם, מידה כנגד מידה, למצב הגאולה: לפרסם אצל עצמו ואצל אלו שאליהם אפשר להגיע – שצריכים לקבל על עצמם (ביתר חוזק) את ההוראות ועצות ד"שופטיך" ו"יועציך" שבדורנו – "מאן מלכי רבנן" בכלל, ובפרט נשיא דורנו – הבא בהמשך לרבותינו נשיאינו שלפניו – שופט דורנו ויועץ דורנו ונביא דורנו... ישנה ההוראה כנ"ל, שצריכים לפרסם לכל אנשי הדור, שזכינו שהקב"ה בחר ומינה בעל בחירה, שמצד עצמו הוא שלא בערך נעלה מאנשי הדור, שיהיה ה"שופטיך" ו"יועציך" ונביא הדור, שיורה הוראות ויתן עצות בנוגע לעבודת כל בני-ישראל וכל האנשים דדור זה, בכל ענייני תורה ומצוות, ובנוגע להנהגת חיי היום-יום הכללית, גם ב"כל דרכיך (דעהו)" ו"כל מעשיך (יהיו לשם שמים)", עד – הנבואה העיקרית – הנבואה ש"לאלתר לגאולה" ותיכף ומיד ממש "הנה זה (משיח) בא".

(מהתועדות שבת-קודש פרשת שופטים ה'תש"א)

חודש אלול - חשבון על כל השנה

עבודה המאחדת את כל ישראל

חודש אלול הוא ה"ירח ימים" שבו צריך להיות החשבון על כל השנה כולה, כדאי את בכתבי האריז"ל שזהו עניין ד"ובכתה את אביה ואת אמה ירח ימים", שזוהי ההכנה המתאימה לראש-השנה.

ועניין זה שייך לכל אחד ואחד מישראל, "בנערינו ובזקנינו גו' בכנינו ובבנותינו", שהרי, בראש-השנה צריך כל אחד ואחד להתברך בכתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה בטוב הנראה והנגלה, ובמילא, זקוק כל אחד ואחד לעבודת ההכנה ב"ירח ימים" שלפני זה, חודש אלול.

ונמצא, שהעבודה דחודש אלול מאחדת את כל ישראל, מהקטן שבקטנים עד לגדול שבגדולים, שכן, אף שכל אחד ואחד עושה את חשבונו הפרטי, כיצד עברה השנה החולפת, מכל-מקום, הנקודה הפנימית – עצם החשבון, ותכליתו ומטרתו, ההכנה לראש-השנה – היא אצל כל ישראל בשווה.

(מהתועדות שבת-קודש פרשת שופטים, א' דראש-חודש אלול ה'תשמ"ז – תורת-מנחם – התועדות ה'תשמ"ז כרך ד עמ' 297 – בלתי מוגה)

הדגשה מיוחדת על עבודה עם הזולת

...על-פי האמור שבעבודת התשובה דחודש אלול מודגשת מעלתן של ישראל שלמעלה מהתורה, מוכן, שבחודש אלול צריכה להיות הדגשה יתירה (נוסף על העבודה בעצמו, גם) על העבודה עם הזולת וכלל ישראל, גם כשצריך לוותר לפי שעה על השלימות שלו לטובת הזולת, ובפרט סוף-כל-סוף לא יחסר מאומה בשלימות שלו, ואדרבה, על-ידי פעולתו עם הזולת נעשים מוחו וליבו זכים אלף פעמים ככה.

...ויש להוסיף שהפעולה עם הזולת מודגשת גם בפרשת השבוע, בהתחלתה ובסיומה:

בהתחלת הפרשה, "שופטים ושופטים תיתן לך בכל שעריך" – שהציווי "שופטים ושופטים תיתן לך בכל שעריך" כפשוטו, בנוגע לכלל ישראל, נאמר בלשון יחיד ("תיתן לך") – ללמדך, שכל יחיד מישראל צריך לפעול (לא רק בנוגע לעצמו, אלא) גם בנוגע להזולת, ועד שפועל העניין ד"שופטים ושופטים גו' בכל שעריך" בכלל ישראל כולו.

ובסיום הפרשה, במצוות עגלה ערופה – שבה מודגשת הערבות דכל בני ישראל, כידוע שהעגלה אינה באה לכפר על החוטא, כי אם, "להסיר הקטרוגים מכל ישראל, שהרי כל ישראל ערבים זה לזה, ועל-ידי העגלה נפטרים מן החטא המוטל על כללות ישראל מחמת הערבות".

(מהתועדות שבת-קודש פרשת שופטים, ב' באלול ה'תשמ"ט, תורת-מנחם – התועדות ה'תשמ"ט, כרך ד, עמ' 243-244)

"הכרת תודה"

"תודה נפשית", "תודה לבבית", "רב תודות", "הנני מודה לוי", "משנה תודה" ו"חובה נעימה להביע תודתי" – אלה מקצת ביטויי התודה ששיגר הרבי לאין-ספור יהודים על פעולות שונות שעשו

מאת הרב מרדכי-מנשה לאופר

זהו ציווי ה' יתברך, מלך המלכים הקב"ה, על-אחת-כמה-זכמה מצוות אהבת ישראל, עידוד רוחם של בני ישראל המוסרים נפשם על הגנת עם ישראל, על-כל-פנים עלי חובה נעימה להביע קורת רוחי ושמחתי הלבבית אשר העניין מצא הד נפשי אצל מר ותרגמו למעשה בפועל להצלחת השליחות אשר בוודאי על-ידי זה נתוסף בעידוד רוח של עוד אחד וכמה וכמה מבני ישראל הן בכמות והן באיכות.

"וברך לקחתי ואשיבנו"

בדרך כלל נהג הרבי להשיב למברכי לקראת י"א בניסן (יום ההולדת), י"ד כסלו (יום החתונה), וכיוצא בכך. להלן מכתב מתאריך כ"ו באייר, בו כותב הרבי לאישיות מסוימת:

רב תודות למר עבור מיטב איחוליו ליום ההולדת, וברך לקחתי ואשיבנו שיקויים בו ואברכה מברכך, שיתברך הוא וכל אשר לו מה' מקור הברכות, בברכתו של הקב"ה שברכתו מרובה ומלאה וגדושה, בגשמיות וברוחניות גם יחד.

והזמן גרמא, בעמדינו בימי הברכה, שאין לך ברכה גדולה מזו שהקב"ה בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתנו.

בברכה לחג שמח, ובסגנון כ"ק מו"ח אדמו"ר – יקבלת התורה בשמחה ובפנימיות".

"מודה לו בעד שימת ליבו"

בכ"ב בתמוז כותב הרבי (ניצוצי אור' למזכיר הרב ניסן מינדל, עמ' 101):

בנועם קיבלתי מכתבו מכ"א תמוז, והנני מודה לו בעד שימת ליבו לכתוב לי מהתרשמותו

אחד הדברים הבולטים מאוד בהנהגת הרבי זה עניין הכרת הטוב. איך-ספור מכתבים של הרבי כוללים ביטוי כזה או אחר של "תודה". הרבי מודה למכותביו על ביצוע שליחות שהטיל עליהם, על עזרה למוסדותיו או לחסידיו, על משלוח ספרים, תמונות, ברכות או אפילו על גרימת נחת-רוח. אנשים שסייעו לרבי הקודם, שסייעו לרבי, להוריו וכיוצא בזה – הרבי הכיר להם תודה כל ימי חייהם.

כך פותח הרבי את מכתבו מימי חודש אלול תשל"ג (ליקוטי-שיחות, כרך יד, עמ' 264), "אל התלמידים ואל התלמידות שהשתתפו במבצע הצדקה ה' עליהם יחיו":

שמחתי להידיעה שמילאו בקשתי להיות שלוחי-מצווה למסור צדקה שלי וקישרו זה בעניין של תורה, והוסיפו צדקה משלהם. ואף-על-פי שבכל עניין של מצווה שיהודי עושה, אין מקום לתודה על זה מבשר ודם, שהרי עצם קיום המצווה ומילוי רצון השם יתברך הוא השכר והאושר האמיתי הכי גדול, וכמאמר חכמינו ז"ל, שכר מצווה מצווה, אבל יש מקום לומר תודה בעד מילוי השליחות, ועל זה אביע תודתי רבה לכל אחד ואחת מהם.

"חובה נעימה להביע קורת רוחי"

רעיון זה חוזר על עצמו במספר נוסחאות כמו בזו שלפנינו – (איגרת לשני אנשי צבא שסייעו בביצוע שליחות מיוחדת שהטיל הרבי בחודש מנחם אב תש"ל על האברך ר' טוביה שיחי' פלס; אגרות-קודש, כרך כו, עמ' תס-תסא):

ואף שמצווה אינה צריכה לנתינת תודה שהרי